

Uredništvo : uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 22-61-23 64. Mesečna naročnina 32 lit. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inzerate. Izključno zastopstvo za oglašje in Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Receptivov ne vračamo.

SLOVENEV

NOVEMBER-1944

18
SOBOTA

Die dritte Schlacht bei Aachen begonnen

Keine wesentlichen Erfolge des Feindes im Kampfraum Metz — Örtliche Kämpfe an der ligurischen Küste — Gesteigerte Hektigkeit der Abwehrschlacht östlich Budapest — Angriffe in Südungarn zerschlagen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 17. November. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Front von Geilenkirchen bis in den Wald von Hürtgen hat gestern nach schweren Bombenangriffen die dritte Schlacht bei Aachen begonnen. Vom stärksten Abwehrfeuer aller unserer Waffen gefasst, blieb die Masse der angreifenden feindlichen Verbände vor unserem Hauptkampffeld liegen. Nur östlich Geilenkirchen und bei Stolberg konnten die Nordamerikaner in einigen Abschnitten in unsere Stellungen eindringen. Sie verloren dabei auf schmalen Raum in wenigen Stunden 30 Panzer. Die Schlacht geht weiter.

Im Kampfraum Metz setzte der Feind seine starken konzentrischen Angriffe fort, ohne zu wesentlichen Erfolgen zu kommen. Bei Gravelotte wurde eine feindliche Kräftegruppe eingeschlossen, Entlastungsangriffe zerschlagen.

Von unseren in Lothringen kämpfenden Truppen wurden am 14. und 15. November, wie nachträglich gemeldet wird, 52 feindliche Panzer und Panzerspähwagen abgeschossen. Zwischen Blamont und Raon l'Étape dauert der Druck nordamerikanischer Regimenter auf unsere Stellungen an. Die am oberen Doubs vordringenden französischen Verbände wurden in schweren Kämpfen aufgefunden.

Gross-London und der Raum von Antwerpen waren wiederum das Ziel des Fernfeuers unserer V1 und V2.

In Mittelitalien kam es nachwunden durch Luftverteidigungskräfte längerer Zeit wieder zu örtlichen Kämpfen, fünf davor durch italienische Einheiten an der ligurischen Küste. Die Jäger.

Pričela se je tretja bitka pri Aachenu

Nikakih bistvenih sovražnih uspehov pri Metzu — Krajevni boji na ligurski obali — Naraščajoča silovitost obrambne bitke vzhodno od Budimpešte — Sovjetski napadi v južni Madžarski razbiti

Führerjev glavni stan, 17. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na črti od Geilenkirchena do Hürtgenškega gozda se je pričela večeraj po težkih bombniških napadih tretja bitka pri Aachenu. Sprito najmočnejšega obrambnega ognja vsega našega orožja je obležala večina napadajočih sovražnih oddelkov pred našo glavno bojno črto. Le vzhodno od Geilenkirchena in pri Stolbergu se je posrečilo Severnoamerikancem na nekaterih odsekih vdreti v naše postojanke. Pri tem so izgubili na ozkem področju v nekaj urah 39 oklepnikov. Bitka se nadaljuje.

Na bojišču pri Metzu je sovražnik nadaljeval svoje močne osredotočene napade, ne da bi dosegel kak bistven uspeh. Pri Gravelotti smo obkolili neko sovražno skupino, razbremenilne napade pa razbili.

Naše v Loreni boreče se čete so po naknadnih poročilih uničile 14. in 15. novembra 52 sovražnih oklepnikov in oklepnikiških izvidniških voz. Med Blamontom in Raon l'Étapeom pritiskajo severnoameriški polki še naprej na naše postojanke. Ob gornjem Doubsu prodirajo francoske oddelke smo zaustavili v težkih bojih.

Veliki London in anverško področje je sta bila znova cilj daljnostrelnega ognja naših »V 1« in »V 2«. V srednji Italiji je prišlo po dalj-

Kako je sedaj v Beogradu

Tito je neomejen diktator, Šubašić pa njegov prostovoljni ujetnik

Dunaj, 17. nov. O razmerah v Beogradu so prispela iz raznih virov točnejša poročila. Josip Broz-Tito vlada kot neomejen diktator v srbskem glavnem mestu. Naselil se je v bivšem kraljevem dvorcu, nazvanem »Konak«. Nekak navidezni parlament naj bi pričaral »jugoslovanski osvobodilni odbor«, ki zaseda v poslopju bivše narodne skupščine. Sovjetska vojska je zasedla skupščinsko vojašnico. V njej je nameščen tudi del po moskovskih navodilih na novo preobnovljenih in s prisilnimi mobiliziranci izpopolnjenih tolovajskih divizij. Tolvajski vojaški štab se je vselil v bivše poštno ministrstvo. Tolvajska policija stoji skupno s Čeko (NKVD) v stari kraljevdanski trdnjavi. V tamkajšnjih katakombah ter v bližnjem živalskem vrtu nametajo dnevno vedno večje število političnih osumljencev in preganjancev. Aretacije in streljanja so na tekočem traku.

Iz prebivalcev, ki so ostali v Beogradu, so osnovali delavske bataljone, ki imajo razne naloge. Pravijo, da jih bodo rabili za popravila in čiščenja ali pa tudi, kot je javila tolovajska postaja »Slobodna Jugoslavija«, poslali v Banat in v notranjost Srbije, da bi pripeljali v Beograd žito in živila.

Medtem je prispel v Beograd po veliki paradji 8. tolovajske divizije pred

bei Gallicano angreifenden feindlichen Bataillone wurden von Gebirgsjägern abgewiesen oder im Gegenangriff wieder geworfen. Bei der erfolgreichen Abwehr zahlreicher Vorstöße der 8. britischen Armee zwischen Modigliana und der Adria wurden Gefangene gemacht.

In Südungarn wurden wiederholte sowjetische Angriffe aus einem Donaubrückenkopf bei Batina zerschlagen, der feindliche Übersetzverkehr durch unsere Luftwaffe nachhaltig gestört.

Oestlich Budapest, südlich des Matra-Gebirges und in den Niederungen von Miskolc steigerte sich die Abwehrschlacht zu grösserer Hektigkeit. Deutsche und ungarische Verbände stehen im Gegenangriff gegen den an einzelnen Abschnitten eingebrochenen Feind. Im übrigen wurden die holsche wistischen Angriffe in harten Kämpfen zerschlagen.

Starke Verbände von Schlacht-, Kampf- und Nachschlachtflugzeugen unterstützen die Heeresverbände und vernichten feindliche Nachschubkolonnen, vor allem bei Keeskemét.

An der übrigen Ostfront kam es zu keinen Kämpfen von Bedeutung.

Anglo-amerikanische Terrorflieger führten Angriffe auf frontnahe Orte im westlichen Kampfraum. Ausserdem wurden besonders Wohngebiete von München und Innsbruck angegriffen. Den Bomben fielen vor allem in München wertvolle Kulturdenkmäler zum Opfer. Die Bevölkerung hatte Verluste. 56 anglo-amerikanische Flugzeuge wurden abgeschossen.

In Mittelitalien kam es nachwunden durch Luftverteidigungskräfte längerer Zeit wieder zu örtlichen Kämpfen, fünf davor durch italienische Einheiten an der ligurischen Küste. Die Jäger.

šem času zopet do krajevnih bojev ob ligurski obali. Planinski lovci so zavrnili ali s protinapadom vrgli nazaj pri Gallicanu napadajoče sovražne bataljone. Pri uspešni obrambi številnih sunkov 8. britanske armade med Modigliano in Jadranom smo privedli ujetnike.

Na južnem Madžarskem smo razbili ponovne sovjetske napade iz donavskega predmostja pri Batini. Naše letalstvo je močno motilo sovražni promet preko reke.

Vzhodno od Budimpešte, južno od gorovja Matra in v nižinah pri Miskolcu je postala obrambna bitka izredno silovita. Nemške in madžarske čete vrše protinapade proti na nekaterih odsekih vdrlemu sovražniku. Sicer pa smo v hudih bojih razbili boljševiške napade.

Močni oddelki borbenih in bojnih letal ter letal za nočno borbo so podpirali oddelke vojske ter zlasti pri Keeskemétu uničili sovražne oskrbovalne kolone.

Na ostalem vzhodnem bojišču ni prišlo do kakih pomembnejših bojev.

Angloameriški strahovalni letalci so napadli na zapadu kraje blizu bojišča. Poleg tega so bili napadeni zlasti stanovanski predeli Monakova in v omosta. Bombe so poškodovale zlasti v Monakovem dragocene kulturne spomenike. Prebivalstvo je imelo izgube. Protiletalske obrambne sile so uničile 36 angloameriških letal. 5 izmed njih so zbili nemški lovci.

Brozom-Titom in tovariši tudi »ministrski predsednik kraljeve jugoslovanske vlade« in Londonu dr. Ivan Šubašić. Naselil se je v hotelu »Moskvi«, ki se je med vojno imenoval »Srbija«. V tretjem nadstropju, koder je stanoval že leta 1939, ima dve sobi. Za osebno zaščito je obdan s številnimi policijskim spremstvom, ki mu onemogoča vsak nenadzorovan stik. Tako je dejansko Titov ujetnik. Sicer pa se v primitivni obliki izhajajoča »Politika«, katere lastnik Ribnikar fungira v Titovem odboru kot propagandni komisar, na Šubašića mnogo manj ozira kot na »Tassovega« dopisnika Morosova. Slednji velja kot politično važna in vplivna oseba. V Beogradu je bival že med razgovori o obnovitvi diplomatskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo leta 1940, ko je spremljal takratnega sovjetskega poslanika Lavrenčeva kot opolnoomočenca GPU-ja. Poročila o Sovjetski zvezi iz »Tassovih« virov zavzemajo ves zunanje politični del »Politike«, dočim polno notranjepolitične stolpe dvorna poročila iz »kabineta maršala Tita«, zlasti izlivi »generalac Koče Popovića. Popović je bil pred svojim imenovanjem za poveljnika prvega proletarskega tolovajskega zbora vodja levičarsko radikalnega novinarskega in publicističnega združenja v Beogradu ter je spadal med njegove ustanovitelje.

K zavezniški ofenzivi na zahodu

Berlin, 17. nov. O položaju na bojiščih piše vojaški sodelavec DNB-ja dr. Max Krull:

Ako razgledajo Angličani in Amerikanci v svoji domovini svoja dnevna vojna poročila z imeni, ki jih čisto komaj najdejo na zemljevidu, se morajo sami sebi čuditi sprito malenkostnega napredovanja, ki je zvezano s tako težkimi žrtvami. Vendar se Nemci zavedajo težine bojev, čeprav prevladuje pri njih mnenje, da borbe za Metz še niso zavzele obsega veleofenzive z daljnosežnimi strateškimi cilji. Na jugu mesta sta se izoblikovali dve težišči: pri Mörchingenu in južno od Blamonta. Na prvem težišču so opustili Amerikanci svoj poskus, obkoliti Metz s sunkom proti severu ter so udarili z dvema oklepnikišima divizijama na 20 kilometrov široki črti v smeri proti Saarequemesu. Na tej poti jim je uspešno zavzeli Mörchingen, vendar so jih Nemci zaustavili. Drugi sunek je bil naperjen proti Saarbourgu ter je imel sprito močnega nakopičenja oklepnikov nekaj uspeha. Istočasno so se pričeli pri Thionvillu napadi, ki naj bi vezali nemške čete. Z njimi so Amerikanci nekoliko razširili svoje predmostje na vzhodnem bregu Mozela. Tudi se je posrečilo sovražniku potisniti svoje črte naprej tik pred Metzom. V splošnem nastopa zelo previdno ter skuša po možnosti varno napredovati.

Nadaljnje težišče je ležalo na južnonizozemskem področju. Britansko vodstvo se trudi, da bi potisnilo Nemce na črto, ki bi podaljševala ameriške postojanke pri Aachenu in da bi po možnosti

tudi na tem odseku doseglo Maaso. Veliko nemško predmostje zapadno od Maase ima tu obliko elipse, ki je 50 kilometrov dolga ter od vzhoda proti zapadu široka 30 kilometrov. Druga britanska armada je tu zapadno od Venloja udarila s 6 divizijami, med njimi 4 oklepnikiškimi, ter postopa z močno uporabo oklepnikov in bombnikov po sličnih uničevalnih metodah, kot so jih uporabili svoj čas pri Cassinu. V splošnem se odigrava boji jugovzhodno od Helmonda na ozemlju, na katerem so nemške čete pred enim tednom napredovale. O kakih večjih strateških ciljih pa skoraj ne moremo govoriti. Ogromna porazna materiala na zavezniški strani je temeljila na upanju, da bodo lahko v kratkem pričeli uporabljati večje oskrbovalne luke. Po lastnem priznanju pa je postalo oskrbovanje sovražnega bojišča težavno. Nasprotnik ni pravilno prečnil nalog, ki ga čakajo. Če bo še nekaj časa enako zapravljaj gradivo in če bo uporaba nemškega orožja na operacijskem področju še uspešnejša, bo nastala za Angloamerikance resna kriza. Pri tem igra obstreljevanje Anversa z »V 2« veliko vlogo.

V Italiji se je britanska napadalna moč tako izčrpala, da sovražnik ni izvršil nadaljnjih nastopov.

Nemški odmakalni pokreti na Balkanu so po premaganju vseh bočnih motenih Sovjetov, Bolgarov in Tilovih tolp pustili za seboj črto Drač—Skoplje. V primeri z malenkostnimi boji na ostalem bojišču so borbe na madžarskem prostoru nadalje živahne, čeprav na nje močno naklonjena. Kar se tiče bivše Poljske, tako zahteva Kremelj uradno samo Curzonovo črto kot novo mejo. Neuradno pa je omenjal v Lublinu tako imenovani poljski narodni svet, ki obstoja iz samih Moskvi poslušnih kreatur in ki nima nobene druge naloge, kot da izroči deželo Sovjetom. To se dogaja vse strogo v okviru Atlanteke histine, brez mnogo hrupa, kot da bi bila to najnaravnejša stvar na svetu. Evropa pa na ta način počasi minirajo. Na naši celini ni nobenega Kremelju dostopnega mesta, ki ga ne bi z dovoljno količino dinamita pripravili za razstrelitev. Če je stvar potem tako daleč, potem ni treba storiti Stalinu drugega, kot da pritise samo na gumb.

Toda bolj važno kot posledice tega procesa so njegovi vzroki. Treba si nam je samo predstavljati, kako daleč bi že uspelo to delo, če bi padli v boljševiške roke veliki deli ali celo kar cela Nemčija. Vse, kar smo začeli ohraniti, odprane sile nemške vojske bi imelo nedogledne posledice za vse evropske dežele. Kaj naj rečemo k temu, če pozdravljamo bivši norveški kralj Haakon preko radia boljševike, ki so vkorakali v severno Norveško, kot osvobodilce, ter poziva svoj narod, naj jih temu odgovarja joče sprejme. Ta narod pa se seli z vsem ter sledi nemškim četam, ki so jim jih opazili a sovražne strani kot tlačitelje ter s tem z nemo demonstracijo, ki ne potrebuje nobenega komentiranja, ovzre besedo svojega kralja. Istočasno svari finski notranji minister Hillilä narodno Finsko, naj se ne skuša na kakršen koli način ubraniti počasi, toda gotovi boljševizaciji dežele ter izjavlja s skrajno podvrženostjo, da je finski narod znan po svoji žilavosti in trdnosti ter da mora to sedaj uporabiti tako, da bo ustregel Sovjetom, če bodo amputirali deželo v njenih življenjsko važnih funkcijah, da si bo na ta način zaslužil milost sovražnika. Če bi finska vodilna plast uporabila samo del te žilavosti in trdnosti ter za obrambo Finske, potem maršalu Mannerheimu ne bi bilo treba danes razpustiti organizacije finske odporne volje, izročiti njegovih najzaslužnejših generalov boljševikom kot tako imenovane vojne zločince, sprejeti iz zapora izpuščene kaznjence kot zastopnike Kremelja v svojo vlado ter s tem pripraviti Finsko za boljševiški prevrat, ki je danes samo še vprašanje časa.

»Moskovski mesar« v Bukarešti

Zeneva, 16. nov. Kakor poroča »United Press« iz Bukarešte, je vplivala prisotnost namestnika sovjetskega zunanjega komisarja Višinskega v Romuniji na romunsko vlado »bodrilo«. Ker se je v Romuniji v poslednjih dneh močno poostрил lov na narodne romunske sile ter ker je število aretacij močno naraslo, potem je to za »United Press«, res »bodrilo« znak.

Bukareška kapitulacijska vlada se na vse moguče načine trudi, da bi ugodila namestniku sovjetskega zunanjega ministra, medtem ko romunsko časopisje pod sovjetskim nadzorstvom naravnost obsipava Višinskega s hvalo ter ga slavi kot »pot k enotnosti«. Romunski časopisi pišejo, da je Višinski »poznavelec razmer v Romuniji«, zamočujejo pa sveda delstvo, da je Višinski oni človek, katere mu je izročil Stalin v zloglasnem moskovskem procesu v letu 1927. Tisoče prominentnih boljševikov, ki so prišli v ne-

milost ter jih je ta strokovnjak za strel v tilnik likvidiral. Prav tako zamočujejo, da je bil Višinski oni, ki je dal med sovjetsko zasedbo baltičnih držav leta 1940. pobiti ali deportirati v Sibirijo tisoče tamkajšnjih prebivalcev. Ta »moskovski mesar« se namerava dalj časa muditi v Bukarešti in bo že poskrbel za to, da se bo boljševizacija dežele hitreje nadaljevala. Ob koncu tega procesa pa bodo kot pred štirimi leti v Baltiku vključili Romunijo kot sovjetsko republiko v SSSR.

Od Moskve imenovani pravosodni minister bukareške vlade, Patrascanu, deluje tako, da ni nobenega dvoma, da bo čim hitreje odstranil vse one osebe, ki so Sovjetom neljube, da bi tako »povečal sodelovanje med Sovjetsko zvezo in Romunijo«. Patrascanu bo brezdvomno ubogljivo izvršil vse Višinskijeve krvave ukaze.

vpliva vreme. Vzhodno od Budimpešte so Sovjeti s številčno premočjo osvojili železnico Jaszhbery—Jaszhrokszallas ter udarjajo od tod proti železniškemu križišču Hatvanu. Na ta način ogrožajo železniško zvezo Budimpešta—Užhorod. Čeprav so boji na vzhodu nekoliko popustili, moramo vendar računati z večjimi nastopi v bližnji dobi, ker Sovjeti po svoji taktiki zadnjih dveh let kar nenehkrat spreminjajo težišča svojih napadov.

»V 1« in »V 2« na zahodnem bojišču

Berlin, 17. nov. V berlinskih vojaških krogih opozarjajo, da polagoma vedno bolj narašča uporaba »V 1« in »V 2« proti Angliji in Anversu. Priprave za bombardiranje ostalih vojaško važnih velikih objektov za zapadnim bojiščem potekajo po tukajšnjih informacijah prav zadovoljivo. Tu podčrtujejo, da nima zimsko vreme na uporabo povračilnih orožij nikakega vpliva. V Berlinu zasledujejo fantaziranje nasprotnega tabora o politiki in učinku »V 2«, ki ga označujejo včasih kot ognjeno kroglo, včasih zopet kot krilato bombo. Pravijo pa, da je pravilna ugotovitev, da ima »V 2« doslej nedoseženo hitrost. Zato ni mogoče ugotoviti oblike in vsebine nemškega daljnostrelnega orožja. Dejstvo, da govorijo sovražnikova poročila že o orožju »V 3«, smatrajo kot znak, s kakim spoštovanjem gleda nasprotnik na nemške uspehe na področju daljnostrelnega orožja.

Narodna obrambna vojska na Hrvaškem

Zagreb, 17. nov. Hrvaški uradni list poroča o ustanovitvi splošne narodne obrambne vojske. Tozadavna uredba pravi med drugim: Za obrambo neodvisne hrvaške države in hrvaškega naroda v tej vojni se odreja splošna ljudska mobilizacija, ki je neodvisna od splošne vojaške dolžnosti, delovne dolžnosti ali ostalih obvez v svrhu izvedbe posebnih državnih nalog. Za organizacijo splošne ljudske vojske se bodo osnovali v vseh krajih obrambni odbori, ki bodo skupno s krajevnimi voditelji ustanskega pokreta poskrbeli za izgradnjo obrambnih sredstev ter za pouk in navodila krajevnim prebivalcem.

Brandon Bracken o Francovih govorih

Zeneva, 16. nov. V britanski Spodnji zbornici so predlagali v sredo, da bi etalno objavljali izveščke in citate iz Francovih govorov med vojno. Britanski informacijski minister Brandon Bracken je izjavil k temu, da ne verjame, da bi britanska javnost pozabila omenjene govore.

Protiboljševiški upori v SSSR

Bratislava. List »Slovak« piše, da je razvidno iz ostre prepovedi, ki jo je razširil sovjetski radio, češ da se sovjetski vojniki ne smejo priključiti upornikom, da so nastali v več ozemljih Sovjetske zveze protiboljševiški upori. Uporniško gibanje, ki je zavzelo na primer v Kijevu in v okolici večji obseg, vodi odstavljeni sovjetski general Timošenko.

Boljševiško hujskaško zborovanje v Bruslju

Stockholm, 17. nov. Kot javlja Reuter iz Bruslja, se je vršila tamkaj »ne glede na vladno prepoved zborovanj« uporniških skupin v četrtek zvečer velika manifestacija. Odstopilni komunistični minister Dispy in bivši minister Demany, vodja odprnega pokreta, sta govorila. Demonstranti so vedno znova ponavljali vzklik: »Demany naj postane ministrski predsednik.«

Amsterdam. Kakor poroča agencija Reuter iz Bruslja, so zaradi komunistične zahteve, da prevzamejo odprniško gibanje z vsemi formacijami v vojsko, odstopili že trije ministri v Pierlotovi vladi.

Kratka poročila

Stockholm. Dokaz za velik učinek, ki ga ima obstreljevanje Anglije z »V. 2« nam prinaša vest »Daily Express«, ki pravi, da so epričo obstreljevanja z »V 2« nastale nevarnosti prisilile angleško vladno, da je znova sklical odbor za borbo proti letenim bombam.

Oslo. Begunci, ki se jim je posrečilo priti skozi boljševiške zapore pri Kirkenesu, poročajo o ponovnih sovjetskih grozovitostih. Kakor je izvedel posebni dopisnik lista »Morgonposten« Egil Hartmann v Tromsøju, so Sovjeti takoj po zasedbi Kirkenesa poslali vse prebivalstvo na letališče, ki so ga hoteli prevladati. Bolne in slabotne so kratkoma odvedli ter so jih boljševiške izvršne čete likvidirale.

Bern. Grška begunska vlada, ki se je vrnila v Atene, je odredila za 10. december razpustitev vseh uporniških tolp. Kaže, da bo postal ta razpustitveni proces element velike krize, ker so komunisti že protestirali proti njemu.

Kriza Anglije pri bombnem terorju

Berlin, 17. nov. Hinavski britanski propagandna laž, da je Nemčija pričela bombniško vojno na civilno prebivalstvo, je prav tako stara, kot britanski bombniški teror. S tem, da je vedno znova pogrevajo, ne postaja prav nič bolj verjetna. S ponavljanjem hočejo le postopoma zasipati zgodovinska dejstva ter tako pred svetovno javnostjo oprečiti ne-skrupulozno "angloameriškega" vojevojanja. Nemška bela knjiga o bombniški vojni je že pred leti dokumentarno dokazala, da moramo ta način bojevanja pripisati na angleški račun. Nov nadaljnji dokaz so nam tozadevno dobavili Britanci sami. Je to spis »Bombing Vindicated«, ki ga je spisal glavni pomočnik tajnik britanskega letalskega ministrstva J. M. Spaight. Izšel je leta 1943.

Spis predstavlja poveljevanje britanske bombniške vojne, takozvanega »strategičnega bombardiranja«, ki ga slavi kot iznajdbo britanske taktike. Spaight se bavi najprej obsežno z zgodovino letalskega terorja. Izrečno priznava poštenost nemških predlogov za odpravo bombniške vojne v zaletu iz let 1935. in 1936. ter podčrtuje resnobo, s katero so bili predloženi svetu ti predlogi. Adolfa Hitlerja skupno z orisom izgradnje nemškega letalstva. Slednje je bilo po pisčevem mnenju namenjeno sodelovanju s kopnimi četami, ker so videli Nemci v letalstvu le neke vrste daljnostrelno topništvo.

Enako kot so Nemci resno predlagali odpravo bombardiranja, so Britanci gledali na te predloge neresno. Spaight pravi, da je Velika Britanija že 21 let pred pričetkom te vojne ločila svoje letalstvo od vojske. Dočim je bilo torej po britanskem mnenju namenjeno nemško letalstvo le taktični uporabi, je stremela Velika Britanija že od pričetka po strateški bombniški vojni, terorističnem bombardiranju zaledja. Kot njegov odločilni pričetni dan navaja Spaight 11. maj 1940. Nadalje priznava pisec, da izvršajo prošili štirimotorni iz leta 1936. že takrat so sklenili zgraditi bombnike za dolge proge, ki naj bi nosili več bomb, kot jih je mogla nesti cela jata malih bombnikov.

Spis potrjuje nadalje, da se nemško naziranje o letalski vojni tudi po izbruhu vojne ni spremenilo. Po zlomu Poljske so pričakovali odločilne letalske napade na Anglijo. Ti so izostali. Pojasnilo za to nam nudi po Spaightu nemško pre-

pričanje, »da bi to po nemškem mnenju predstavljalo zlorabo letalstva«. Tudi nemški letalski napadi na Varšavo in Rotterdam, ki jih Churchill in tovariši tako radi navajajo, so spadali, kot to Spaight izrečno potrjuje, k taktični ofenzivi, ker je stala v obeh primerih nemška armada pred vrati tistih mest. Obraten pa je bil že od pričetka smisel britanskega bombardiranja. Njegov edini namen je bilo bombardiranje Nemčije. Spaight pravi nadalje:

»Pričeli smo napadati cilje na nemški kopnini še prej, preden so napadli Nemci cilje v Angliji. To je zgodovinsko dejstvo, ki so ga javno priznali.«

Poleg tega potrjuje Spaight nemške ugotovitve o neskrupuloznosti britanskega letalskega vojskovanja, ko akusa opraviti nujno izroditve bombniške vojne v strahovanje prebivalstva s pomakljivo točnostjo zedkov. K temu cinčno dodaja, da bi storili bombniški oddelek pač samomor, ako bi letel nad ciljem v taki višini, ki bi mu omogočila točno zadenjevanje. S tem je britanski strokovnjak sam nedvomno ovrgel hinavski značaj britanske trditve, da bombardirajo le strogo vojaške cilje.

Toda Spaight gre celo dalje. Saj odprava neomejene teroristične vojne proti civilnemu prebivalstvu. V svojem spisu opravičuje izrečno napade na delavstvo, gasilce, požarne straže, reševalna in očiščevalna moštva, ki jih označuje kot »vojaške« v tem novem načinu vojne. Britanskemu cinizmu po postavlja krono na glavo, ko končno ugotavlja, da se je bombniško poveljstvo že že drugače ne, izkazalo vsaj kot uspešen organizator množestvenega preseljevanja.

Spaight priznava na več mestih svojega spisa, da Hitler take letalske vojne ni hotel, da jo je hotel preprečiti ter da so Britanci že dolgo pred vojno pripravljali ta grozoviti način borbe proti civilnemu prebivalstvu, ki imt primero le v nečloveškem množestvenem umiranju žena in otrok zaradi gladovne blokade v prejšnji vojni. Spaight karakterizira tudi stališče Britancev, ki se po eni strani hvalijo z iznajdbo letalskega terorja, po drugi pa se zgražajo zaradi nemškega povračilnega orožja. Britanci, ki so odgovorni za to izroditve vojne, se niso ozirali na nemška svarila. Zato se ne smeje čuditi, ako padajo brutalne eile, ki so jih nekdo zbudili, sedaj ostro in brezobzirno po njihovi lastni deželi.

Moskovski pritisk na iransko vladu

Stockholm, 16. nov. Po poročilih iz Teherana je odstopila iranska vlada pod vodstvom Saída. S tem je popustila pod moskovskim pritiskom.

Kriza je nastala kot znano zaradi moskovskih zahtev po petrolejskih koncesijah v Iranu. Iranska vlada je hotela rešiti to vprašanje po vojni. Iz Moskve so zahtevali nato veliko gonjo proti Saidovi vladi. Očitno so ji, da je sabotalna politika, ki so ji jih pošiljali v Sovjetsko zvezo po dogovoru o najemu in posojilu. Saída so zmerjali kot reakcionarja ter trdili, da vodi protisovjetsko politiko.

Gonjo proti vladi je podpiralo iransko častopisje, ki je bilo pod moskovskim vplivom in ki je stalno navajalo vesti moskovske poročevalske službe. Nadalje so po preizkušeni boljševiški metodi netili »sovjetski agenti v narodu nezadovoljstvo proti vladi. Sedaj ko je Moskva dosegla svoj cilj, piše list »Pravda«, da je povzročil odstop Saidove vlade med sovjetskimi krogi veliko zadovoljstvo. Saidova vlada se prav nič ni trudila, da bi ojačila odnošaje s Sovjetsko zvezo. Ravna je proti iranskim interesom. List »Pravda« izraža upanje, da bo nadomestila Saidovo vlado

vlada, ki bo ugodna Sovjetom in ki bo pripravljena točno izpolniti obveznosti do Moskve. Kakor poroča agencija UP, je poudaril tudi neki poluradni sovjetski govornik, da pričakuje Moskva v Iranu »priprajenost« vlado, ki bo dala Sovjetski zvezi zaželeno petrolejske koncesije. »Afton Tidningene« piše, po poročilih iz Moskve, da zahteva iranski narod, da postavijo ministrskega predsednika Saída pred sodišče.

Zeneva. Pierre Billon, predsednik narodnega odbora odporiškega gibanja se je pritožil v nekem govoru pariškega radija »nad velikim nezaupanjem, ki ga imajo častniki francoske vojske ter iz Afrike došle čete napram četam odporiškega gibanja«. Sedanje razpoloženje bo dovedlo le do preprirov in težkoč.

Stockholm. Agencija Reuter javlja, da je na konferenci za civilni letalski promet v Chicagu protestiralo 19 južnoameriških republik enoglasno proti predlogom odposlanstva Združenih držav, ker ti predlogi »omejujejo njihove suverene pravice«.

Rdeče tolpe na Notranjskem tekmujejo v nasilju nad ljudstvom

Ljudje, ki so prisiljeni živeti na »osvojenih« komunističnih ozemljih, so popolnoma prepričani komunističnemu terorju. Iz tega »novega« redac izhajajo za ljudstvo edinele dolžnosti in še velike dolžnosti, brez vsakih pravic in ugodnosti. Tako je vedno bilo pri komunizmu, čigar oblast je v popolnem nasprotju s človekovimi najosnovnejšimi pravicami in njegovim ciljem.

Komunisti hoče imeti vsega zadosti, čeprav cele vasi stradajo

Kakšna je ta komunistična »oblast« pri nas, moramo povzeti po številnih pripovedih beguncev, ki sami od sebe ali pa izgnani prihajajo v varstvo domobranskih postojank. Najhujši pritisk na ljudi so začeli terenci ali drugi komunistični odbori izvajati sedaj, ko gre na zimo. Ropi in dajave so na dnevnem redu. Najbolj so prizadeti oni kraji, ki so bili že nekdanj navezani na uvoz živil. Posebno je prizadeti tisti del Notranjske, kjer se komunisti še drže. Prebivalstvo še niti enkrat ni dobilo od komunističnih »oblasti« kakih živil: masti, soli, sladkorja, moke. Kraška zemlja pa je skopa s pridelki, niti malih kmetov ne redi v dovoljni meri. Kaj pomaga vse pisanje o veliki organizaciji gospodarstva, ki jo hoče ustvariti novi red, ko pa kmeti strada, ko prezeba v oblekah, katere je kupil pred petimi leti. Z grozo gledajo ljudje na prihajajoči zimski čas. Morali so spoznati, da komunisti ničesar ne da, ničesar ne izboljša, temveč vse gre z njim, vse vzame. Še živi med narodom spomin na grozne dni turških bojev v pregovoru: kamor stopi noga turškega konjenika, tam ne zraste več trave. Isto velja za komuniste. Ti so namreč iznašli čudovito užigajoče geslo o enakosti, toda v praksi so pokazali, da je ta enakost le enostranska. Kar ljudje pridelajo, to gre v namene »osvobodilne borbe«, za razbojniške tolpe. Danes so se v kraje, kamor vderejo komunisti, vrnila desetine, tlače in osebnega suženjstva, toda v močno povečani meri in to se povečuje kot višek moderne svobode in poleta ljudskih množic.

Najprej hišo izropajo, nato ljudi izenejo

Komunisti pijejo ki našemu ljudstvu. To so spoznali mnogi ljudje, ki so bili zaprti v krajih omenjene »svobode«. Po zdravi pameti so spoznali, da huje nikjer drugje biti ne more. Zato so pustili vse, kar so morda ustvarjali skozi desetletja sami in predniki ter so šli ne vedoč sicer v kakšno bodočnost, toda vedeli so to, da vsekakor v boljto, kakor bi jo imeli, če bi ostali doma. Na Rakek prihajajo dan za dnem, kakor smo že poročali, pa tudi v ostale kraje logiškega okraja.

Vsi ti pripovedujejo, da so komunisti zadnje čase omejili svoje delovanje samo na ropanje, toda to delajo z vso naglico in doslednostjo. Najbrž jih skrbi zima, zato se pripravljajo na zimovanje in izgleda, da sami prav nič ne verjamejo v skorašnjo zmagajo, ki so je polne vse starni komunističnih lističev.

Poročali smo že, da so na Kalcu izropali 5 gospodarjev in so jemali predvsem živila: krompir, fižol, koroza, mast in dr.

Tudi na Blokah se od časa do časa pojavijo manjše skupine komunistov, ki pobirajo poljske pridelke, prašiče in drugo živino. Iz ravnanja komunistov pri ropih moremo sklepati, da imajo v teh krajih le to nalogo čim več izropati po vaseh. Ljudje povedo, da bi bilo težko dobiti družino, pri kateri niso že parkrat ropali.

Družine z majhnimi otroki so pregnali na prisilno delo

Pred čnevi smo pisali, da so na Črnem vrhu nad Idrijo komunisti odpeljali v neznan smer šest družin, 27 ljudi po številu. Med drugimi so zahtevali, da se pripravi za pot tudi mati z dvomesečnim otrokom. Sosedji se je zasmilil otrok

in je prosila naj vsaj dete pustijo njej v oskrbi, pa so surovo zakričali: »Tudi ta je sin belogardijskega psa, zato tudi on je drugi vred zaslužil likvidacijo!« V vprašanju, kam ljudi peljejo so se izmikalili, končno so odgovorili, da na Hrvaško, kjer bodo delali na »osvojenem« ozemlju.

Kdor ima še malo človeškega čuta bo razumel, kaj pomeni izganjati sedaj na zimo cele družine, ki ne smejo vzeti seboj ničesar drugega kakor to, kar morejo nesti v rokah in pa v tistih kratkih 10 minutah. Bog ve, ali se ne bo tista pot na Hrvaško končala v kaki kraški jami ali pa s strelom v tilnik?

Družinam, ki jih komunisti odpeljejo ali izenejo, popolnoma vse pobero, tako vse, da ostanejo le gole stene, ker celo pohištvo odpeljejo.

Sredi neznanih gozdov so izpostavili mater z otroki

Komunistična »pravica« je silno kruta. Ker je komunisten z brutalnimi umori in streljanjem razodel svojo zločinsko nravo, so terenci in tisti organi komunističnega nasilja, ki imajo nalogo očistiti teren vseh ostankov »reakcij« (to predstavljajo večidel otroci in žene), zadnje čase začeli z izganjanjem ljudi v gozdove.

Neka devetletna deklica je hotela obiskati svojega očeta na Rakeku. Med potjo jo na ozemlju, ki je še pod komunističnim krajem, ustavi terenka in jo pelje v Pudo in nato na razne razbojniške postojanke. Večkrat so jo pretepali s palico, toda končno so jo izpustili. Po 14 dneh pa so prišli terenci ter njo z materjo, brati in malimi sestrami vred izgnali. Vlekli so jih preko Lože v gozdove. Tam so jih sredi neznanih kra-

jev in gozdov izpustili ter jim zabičali, da bodo ustreljeni, če se kdo vrne. Potem so jih pustili same, z očitnim z namenom, da izbirajo brez priče sredi naseljenih krajev. Po dolgih blodnjah po gozdovih so izgnanci slednje prišli preko Št. Petra na Rakek vsi sestradani, izmučeni in na pol oblečeni.

To je le par odlomkov iz komunističnega družabnega reda, koliko takih bridkih zgodb pa ne prodre do nas in se izgube kdo ve kje.

Domobranci znajo poiskati te zločince povsod, kjer koli se skrivajo

Domobranci v tem kotu Notranjske budno pazijo na komuniste in jih povsod zasledujejo. Tako je domobranska postojanka v Hotedrščici izvedela, da imajo komunisti na Javorniku lesenjače, katere so šele pred kratkim postavili, da vane spravljajo naropano blago. Domobranci so takoj odšli s patroljo, da preiščejo teren. Naleteli so na zasedo in po kratkem boju je padlo 7 komunistov, 20 pa so jih domobranci ujeli. Tudi lesenjače so našli in jih zažgali.

Prejšnji teden je tudi iz Rakeka odšla domobranska patrolja proti Grahovem in je zalotila komuniste prav pri kuhanju žganja. Tukaj je padlo 5 komunistov, kmalu nato še neki terenci, člen rajonskega odbora v Cerknici in še Kranjc Janez, zagrizeni komunist iz Cerknice, ki je imel pri sebi važna sporočila. Med potjo so domobranci ujeli tudi dve ženski, ki sta nosili razne stvari za terence.

Tudi če Slovenci ne bi nikdar vedeli za Sibirijo, si moremo po tem barbarstvu, ki ga trpe slovenske družine, bodisi zaradi popolnih izropanj ali izganjanj in preselitev s strani komunističnih tolpe, predstavljati, v čem je novi čas pod znamenjem rdeče peterokrake zvezde.

Zaradi odločne vztrajnosti - lepi uspehi

Prejšnji teden so gorenjski stražarji dosegli velik uspeh v boju s komunističnimi roparji

Sredi prejšnjega tedna je združena skupina gorenjskih domobrancev iz Mengša in Domžal odhitela v boj s komunistično tolpo, ki se skriva v moravskih hribih. Znano je bilo namreč, da se »gospodarske« (to je roparski) odbore terence velikokrat kladi v okolici Sv. Trojice pri Moravčah.

Domobranci so odkrili komunistično skupino že pod Sv. Trojico. Vnelo se je kratko streljanje. Komunisti so se boja kmalu zbal in se pravočasno rešili z begom. Na bojišču so pustili tri mrtve, enega ranjenega pa so odvlekli s seboj. Domobranci so med bojem ujeli enega komunisto. Ta boj je pokazal, kako bodo gorenjski domobranci lahko preganjali sovražnika, kadar se bodo njihove edince dobro razvile.

Pri pregledovanju terena pa so domobranci kmalu imeli še večji uspeh kakor prej v boju. Odkrili so podzemsko komunistično skladišča in tudi nekatera skladišča v bližnjih kozolcih. Našli so 200 volovskih koč, od katerih jih je nekaj že razpadlo, električni motor, veliko masti in zrezanega mesa. Domobranci so vse to na 6 naloženih vozovih odpeljali v dolino.

Ujeti tolovaj pa je domobrancem odkril še nova skladišča. Zato je v pone-deljek tega tedna močna orožena skupina krenila še enkrat proti moravskim hribom. Našli so nova skladišča, v katerih je bilo spravljeno precej naropane tekstilnega blaga, 6 radijskih aparatov in 4 pisalni stroji. Na 7 vozovih so domobranci zaplenjeno blago odpeljali v dolino. S tema pohodoma so domobranci odkrili, kam so komunisti nosili vso množico kmetov izropanih stvari. Počasi, pa gotovo, bo roka pravice poklala vse komunistične zločince in jih tudi kaznovala.

Odločna vztrajnost gorenjskih domobrancev, ki so jo kazali od začetka svoje ustanovitve, je bila tako kmalu blagoslovljena z uspehom.

Politkomisar pravi, da je treba ojačiti še...

Svezko Josip, politkomisar I. brigade je izgubil pri begu svojo torbo, v kateri je imel vse svoje tolovajske bogastvo in znamenja politkomisarske časti, t. j. žlico ter nekaj dopisov, raznih brošur in notesov. Sicer ne pove nič novega, zanimivo je le to, da postane včasih odkritosrečen in pove bridko resnico, ki jo drugače vsi komunistični prvaki tako vztrajno taje, namreč resnico o propadanju komunističnih tolpe.

Iz zapisov je razviden potek »sastan- kov ali konferenc za I. brigado«, na katerih je ta politkomisar govoril, kaj bi bilo treba še vse »popravit«. Zelo zanimivo je dnevi red neke konference v septembru. Podajamo kar prepis iz zapisnika, ker sta tudi pravopis in jezik posebnosti, ki si ju velja ogledati. Kaj pomeni vse to v razumljivem jeziku, bomo navedli v oklepaju, če bo potrebno.

Tole je treba storiti:

1. Popravit Pospraviljanje
2. popravit odgovornost desetara, vodnika itd.
3. Popravit disciplino in četi

4. dase vojnika prevozi na raporto, koji če pogreši (vojake, ki kaj zagreše, je treba priveriti na raporto)
5. dase spreči vojnalci po kučama (onemogočiti vojakom pohajanje po hišah)

6. dase radi po rasporedu kuda (delati po rasporedu)
7. ekonomija treba dase pobrine više za vojsko (bolje preskrbeti vojake)
8. popravit dobar odnos prema starijesima

9. dase postavi kulturni P.O. (propagandni odbor).

V devetih točkah mora govoriti o tem, kaj vse je treba ojačiti, oziroma čisto na novo vpostaviti to, česar v tej

vojski še nikdar ni bilo. Tovarištva, bratstva, navdušenja torej ni bilo, kajti vojaki so vsega skupaj že sili, ker je resnica na papirju drugačna kakor v podtalni literaturi.

Dalje pravi ta politkomisar, kako majhno je pojmovanje odgovornosti pri starejših: »U zadnjjo akcijo svoje članovi pokazali slabo u borbi jerbo suse povukli bes naredzenja od svojih pretpostavljenih — tojes jedan destar i jedan vodnik...« (slovensko rečeno sta en destar in en vodnik pobegnili od svojih vojakov, ker je borba postala vroča).

V II. letniku SVETA

bo na sporedu vrsta zelo aktualnih knjig, ki jih pišejo

priznani domači strokovnjaki

Zaplenjena imovina upornikov

Z odlokom šefa pokrajinske uprave v Ljubljani (Službeni list št. 86 z dne 15. novembra 1944) je zaplenjena imovina upornikov:

1. Nachtigala Konstantina visokošolca, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Mirje 13;
2. Pekolija Josipa, železničarja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Galjeva 28;
3. Mošine dr. Dušana, zdravnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Večna pot 5, in
4. Lundra Milovana, visokošolca, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Rimska cesta 7.

Drobne s Primorskega

Bistrica. Kake štiri kilometre od Žači, katerim ljudje pravijo »fabrika«, je lepa ravčina, udobna za taborišče. Tu so si komunisti napravili svoje gnezdo. Šotori iz vej in kolibe pričajo o nedavnem domovanju komunistov. V bližini je tudi »osvojenec« tovorni avto. Ko je iz vidnice stražarjev iz Bistrice šla po gozd, je eden izmed njih z nogo zadel ob nekaj trtega. In glej, z listjem in vejami so bila zakrita gumijasta kolesa »osvojenega« avtomobila, malo naprej pa še dva in nekoliko dalje spet dva. Lep plen domobrancev.

Pazin. Preplah je nastal med onimi, redkimi komunisti, ki so še kot VDV ali VOS in kot zaščitniki strašili po Istri, ko so izvedeli, da so prišli srbski dobrovoljci v te kraje. Zato se je začel beg raznih terencev proti vzhodu, ker vedo, da dobrovoljci znajo teemljito pometati s komunisti.

Postojna. 9. novembra je priredil strazarski šramel majhen koncert slovenskih pesmi, deloma na trgu, deloma v notranjih prostorih. V soboto, 11. novembra zvečer in v nedeljo, 12. novembra ob 15.20 je igral tudi v tržaški radijski oddajni postaji.

Kren. Komunisti so ubili 75 letnega starčka Urbanaja in njegovega sina. Ba- loš v Potokih pa se je rešil z begom, medtem pa so komunisti izropali vso njegovo domačijo.

Kobarid. Iz gozda prihaja vedno več prebežnikov s prošnjo, da jih domobranci sprejmejo v svoje vrste, da se bodo tako borili proti svojim zapeljivcem, mučiteljem in zaveznikom badoglijevskih komunistov.

Mnogi so se že priglasili, čakamo še na vas.

»Slovenčeva knjižnica« ima v svojem četrtem letniku tako bogat spored, da boste na škodi, če se ne naročite nanjo. Zima in dolgi večeri so pred vrati. Brez lepe knjige vam bo dolgčas. Ne premisljujte več in se še danes prigrisite za naročnika »Slovenčeve knjižnice«. Lepa knjiga vam bo krajšala večere in vam bogatila duha.

Sport

Kdo bo prvi?

V nedeljo se bo torej odločilo, kdo, iztek ali Ljubljana, bo zasedel prvo mesto v domačem nagradnem tekmovanju. Oboji se za srečanje vestno pripravljajo in vse kaže, da bomo v nedeljo na igrišču SK Ljubljana gledali zanimivo in napeto tekmo.

Na splošno dajemo našemu nogometnemu prvaku SK Ljubljani več šansa za zmago, saj je moštvo lepo uigrano, goji lep kombinacijski nogomet in je tudi bolj rutinirano od letos novopostopnega Iztoka. Iztok pa ima v svojih vrstah udarne, srečne in borbene igralce. Velikokrat so prav te lastnosti zadostne za doseg svojega cilja — zmage.

Naj že bo kakor koli, vendar je treba Iztoku že zdaj seči v roke in mu čestitati, da se je kot tako mlad klub uveljavil prav v tem tekmovanju in zasedel za danes častno drugo mesto in da ima čast in prilžnost, da doseg svojega cilja — zmage.

Naj že bo kakor koli, vendar je treba Iztoku že zdaj seči v roke in mu čestitati, da se je kot tako mlad klub uveljavil prav v tem tekmovanju in zasedel za danes častno drugo mesto in da ima čast in prilžnost, da doseg svojega cilja — zmage.

Naj že bo kakor koli, vendar je treba Iztoku že zdaj seči v roke in mu čestitati, da se je kot tako mlad klub uveljavil prav v tem tekmovanju in zasedel za danes častno drugo mesto in da ima čast in prilžnost, da doseg svojega cilja — zmage.

Ljubljane in to ob vsakem vremenu. Prijateljci nogometa! V nedeljo vai na igrišče Ljubljane!

SPORTNE VESTI

Na vzhodnem bojišču je bil ponovno tekoče ranjen Walter Dzur, srednji krilec nemškega nogometnega prvaka Dredner SC-a.

Pri nedeljski tekmi so zagrebški Zelenižarji v prvenstveni tekmi odpravili najboljši zagrebški drugo moštvo: SK Konkordijo.

V španskem nogometnem prvenstvu sta se preteklo nedeljo srečali enajstletni lanjskega državnega prvaka FC Valencia in letoknji pokalni prvak AC Bilbao. Zmagal je lanski prvak z rezultatom 3:0. Kljub razuzi pa še vedno vodi v prvenstveni lestvici FC Bilbao pred Valencia in Barcelono.

Dunajski nogometni sodnik Hans Brandweller je zadnjo nedeljo sodil 400. tekmo. Bilo je to srečanje med dunajskim moštvo- ma FC Wien : Wiener AC. To je lep primer idealizma in čuta dolžnosti. Jubilant spada med najboljše nemške sodnike in je sodil že vrsto mednarodnih srečanj.

15 let mineva prav te dni, ko je nemška lankontleška reprezentanca gostovala v Tokiju proti izbranim Japoncem. Na poti jih je vodil dr. Diem. Pred 40.000 gledalci so zmagali Nemci v razmerju 7:3:7:3. Razlika kaže, kako ogorčena je bila borba med oboema predstavništvoma. Ob povratku je nemška zmagovalnica sprejel v avdicini sam državni predsednik Hindenburg.

GOSPODARSTVO

Omejitev potrošnje električnega toka. Vse potrošnike električnega toka v Ljubljani opozarjamo, da se naj strogo drže predpisov naredbi šefa pokrajinske uprave o omejitvah potrošnje električnega toka. Poleg kazni, ki so možne za prekrške navedbe, se lahko kršilec tudi odvzame za dobo enega meseca električni tok. Pripominjamo, da so merodajni organi že začeli pregledovati ter nadzorovati izvrševanje naredbi. Da ne bo kasnejših prošnji in pritožb, je bolje, da se potrošniki drže predpisov, saj so bile omejitve potrebne v interesu spločnosti.

Galjevica, otrok poveljne dobe

Ljubljanci smo se navadili iskati oddih skoraj edine na Rožniku ali pa na Golovcu. Drugam nas sprehod redko kdaj zanese. In vendar je v Ljubljani še mnogo lepih poti, ki nam nudijo na sprehodu poleg razvedrila tudi veliko pouka.

Tak kraj je tudi Galjevica. Tako odročna je, da jo malokdo opazi. Če greš po cesti mimo Rakovnika, je se opazi ne, ker ti jesenska megla skoraj popolnoma zakriva pogled proti Barju. Če se pelješ z vlakom, skoraj vedno občuduješ krasno rakovniško cerkev in se še spomniš ne, da je tudi na drugi strani proge zanimiv, čeprav ne posebno lep kraj.

Včasih se je Galjevica imenovala Zuljeva vas. Mestna občina je tu imela svoja zemljišča. Po prvi svetovni vojni pa je začela dajati zemljo revnim družinam v najem. Vsaka družina je dobila 150 kv. metrov zemlje. Na tej krpi si je potem postavila majhno hišico iz lesa. Tako je kakor na enem kupu zrastle na Galjevici okrog 150 hiš. Vse so bile lesene, le nekaj družin si je čez čas moglo na mestno leseno zgraditi zidano hišo. Veliko pridnih gospodarjev, od katerih jih je mnogo nižjih uradnikov, si je počasi zemljo odkupilo in se postavilo na lastne noge. Lesene hišice so ometali, tako da danes od daleč sploh ne spoznaš, da bi bile to lesene hiše. Nekaj hiš pa je še ostalo v prvotnem stanju in te so potrebne največje podpore. Nekateri so morali gospodarji celo s koli podpreti, da jih veter zaradi njenih slabih temeljev ne maje.

Pri obisku tega okraja čisto spoznamo predmetno življenje. Vse življenje se godi na ulici. Tu zvedo gospodine vse novice, tu se zberejo vsi otroci k skupni igri. Zelo pa se temu okraju pozna, da je rakovniški zavod v bližini. Versko življenje je dokaj dobro, posebno mladina dobiva na mnogih sestankih in igrah v Mladin-

skem domu pravo vzgojo in pravo zabavo. Vredno je omeniti, da je darovala Galjevica narodu mnogo protikomunističnih borcev. Nekateri od njih so bili odlični borci, ki so že v začetku prišli za orožje, da branijo domovino pred komunisti. Galjevica je dala tri znane poveljnice v Vaških stražah, ki pa so že vsi trije darovali svoja življenja: Omerzo, Poženela in Obedo. Poženel in Obed sta bila pokopana v Jelendolu in že dobila počitek v blagoslovljeni zemlji. Omerza pa še spi v mozeljskih gozdovih.

Na koncu naj omenimo, da mestna občina ne pusti več postavljati lesenih hiš, sama namerava namreč postaviti cele bloke zidanih hiš, katere bodo prebivalci Galjevice polagoma odkupovali. Graditev hiš na barjanski tleh pa je zopet problem zase. Ker so tla zelo mehka in močvirnata, začno leseni temelji hiš takoj gniti, temelji zidanih hiš pa se počasi pogrezajo v zemljo. Tako se pri nekaterih zidanih hišah na Galjevici prag popolnoma pogreza, da je nekaj stopnic že izginilo v zemljo. Arhitekt Plečnik je napravil načrt za posušitev Barja. Če se ta načrt posreči, bo zidanje hiš zelo olajšano. Velika škoda za Galjevico pa je tudi, da dejanska ne spada k nobeni županiji. Pravno spada k šentjakovski, toda ta je tako oddaljena, da je zveza popolnoma pretrgana. Če se bo ustanovila nova županija s sedežem na Rakovniku, bo v tem koncu nastala lepa duhovna celota, ki bo zaživela čisto samostojno življenje.

Ko bo letos prišel k nam sv. Miklavž, si bodo gotovo tudi odrasli ljudje — da, cele družine — želeli darov, da se bodo mogli preživeti skozi mrzlo zimo. Najbolje je, da si sam sv. Miklavž ali pa njegova podpora društva v Ljubljani ogledajo, kakšno je življenje po naših predmestjih. Tu bo marsikatera družina potrebovala vse podpore.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Otmar Weiss. Za vedno je zatisnil oči absolvent medicine g. Otmar Weiss, domobranec. Blagaja rajnega bodo pospremili na zadnji poti žalujoči starši, brat, sorodniki in številni prijatelji v soboto ob pol treh iz kapele sv. Nikolaja na Zalah.

† Metod Pegan. Kot žrtev zračnega napada je 23. oktobra izdihnil zasebni uradnik g. Metod Pegan.

† Marija Maček. Po dolgem trpljenju je v Bogu zaspala gospa Marija Maček, roj. Petek. Na zadnji poti bodo pospremili blago mater v soboto ob štirih popoldne v Dolenjem Logatcu.

† France in Marija Arko. Kot žrtvi letalskega napada na Ribnico sta 4. novembra izgubila življenje France Arko in njegova žena Marija roj. Klun. Rajne starše so pokopali 9. in 10. novembra v Ribnici.

† Jožica Prekuhova. Nenadno je odšla v večnost učiteljica na meščanski šoli na Viču, gospodinja Jožica Prekuhova. Rajno vzgojiteljico bodo pospremili na zadnji poti v soboto ob 4 pop. iz kapele sv. Jožeta na Zalah.

Naj rajni sveti večna luč, vsem njihovem dragim naše iskreno sožalje!

Janko Sušnik

nadžupnik iz Mengša

V četrtek, 16. novembra ob štirih pop. je umrl po kratki bolezni g. Janko Sušnik, nadžupnik iz Mengša. Skromen, kakršen je bil vse življenje, je tako tiho odšel v večnost, da se niti od svojih prijateljev ni poslovil. Pred tednom ga je zadela kap, pridružil se je pljučnici, nato ga je še enkrat zadela kap in njegovo slabotno telo, ki je pod težo bolezni hudo trpelo že več let, je onemoglo.

Mogočni zvon sv. Mihaela v Mengšu, katerega je pokojni župnik cerkvi oskrbel, pa ga sam že tri leta ni slišal, bo naznanil faranom njegovo smrt. Pretresla jih bo novica in zamislili se bodo Mengšanji v življenje in delo svojega pastirja, ki stoji pred njimi kot zgled ponižne svetosti, iskrene resničnosti in čudovite energije.

Majhen po postavi, a še bolj skromen po značaju, je bil po duhu velik. Z veliko bistrostjo razuma je presodil človeka, ki ga je srečal, premočil raz-

mere, v katere je prišel, tako da je zbudil v vsakem spoštovanje. O sebi ni nikdar govoril in ni pustil, da bi ga kdo drug slavil. Tiho je delal in trpel za duše, kjer koli jih je našel. Boril se je zanje z Bogom zlasti pred tabernakljem in pri sv. maši, katero je silno cenil, jo zgledno opravljal in se toliko trudil, da bi nje vrednost in pomen vernikom približal in čim bolj moderno razložil.

Vse življenje slaboten, zadnjih 15 let nikdar zdrav, je z železno energijo, katere ni nikdar izgubil, napravil velike stvari. O tem bi mogle povedati župnije, v katerih je deloval: Planina pri Raketu, Ig. Smarje in kot župnik v Kolovratu ter Mengšu. Kdor se zamisli v poveljne razmere pri nas in je poznal župnijo Ig. bo priznal, da je njegovo večletno službovanje pustilo trajne sadove. Prenovil je cerkev, druge cerkvene stavbe, poskrbel za cerkveno opremo in zlasti načrtno uredil skrb za dobrodelnost. Nešteto ubogih, čeprav mu mnogi niso bili nikdar hvaležni, se mora njemu zahvaliti za podporo, katero so uživali.

Dragi gospod! Vse življenje si se z veliko ljubeznijo boril in oznanjal resnico, izprosi v večnosti za svojo župnijo to milost, da bodo vsi farani resnico spoznali in se je oklenili! Počivaj v miru!

Pogreb bo v soboto ob treh popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah. Sveta maša zadušnica bo v uršulinski cerkvi v ponedeljek, 20. t. m., ob 7.

ZGODOVINSKI PABERKI

18. listopada

1869. leta se je rodil na Brezjah v občini Kovor pri Trzinu politik Janko Brejc. Gimnazijo je obiskoval v Celovcu in Ljubljani, pravo študiral na Dunaju. Po dovršenih študijah je kot odvetniški koncipient v Ljubljani stopil v javno življenje. Leta 1901 je bil izvoljen v deželni zbor in v njem sodeloval, dokler ni dve leti nato odložil mandata ter se kot odvetnik preselil v Celovec, kjer je postal predsednik katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence. Posvetil se je politični in posvetni organizaciji Slovencev. V času njegovega predsedništva se je izvršil krvavi spopad s komunisti na Zaloški cesti in koroško

prilagoditi pogenom, da jih laže pridobi, in kaj vse mora pogan opustiti, da postane res kristjan. Za informativnim člankom Fr. Kopača C. M. o domači duhovščini v misijonih prideta dva za naše razmere izredna prispevka. Prvega je napisal p. Jožef Wang, Kitajec, o kitajski redovni družbi »Gospodovih učencev«, ki ji pripada tudi sam, drugega pa Jožef Le-Van-An iz Anama (francoska Indokina) o tamkajšnjih katelistih. Oba je posredoval A. Soklič C. M., ki študira v Rimu misijonsko znanost in je tudi sam napisal sestavek Bibliotheca Missionum, v katerem je lepo predstavil vodilne katoliške misijonologe in njih velikopotezno podjetje, natančno misijonsko bibliografijo, ki je že dosegla 11 zvezkov (300 do 1000 strani osmerke). Poučena je biografija dr. Sunvena, očeta moderne Kitajske (p. Marijan Valenčak OFM), ki ji sledi toplo pisan članek univ. prof. dr. V. Fajkige o socialnem delu Cerkve v misijonih, enem poglavitnih ključev do poganških src. Ruža Kapus je pripravila opis ustanovitve Družbe za širjenje vere (DSV), ki je združena z imenom Pavline Jaricot. DSV naj bi oskrbeli daljši življenjepisi tega zanimive-

Kdor je pogumen, ima tudi moč in najde sredstva. (Lipius.)

Koledar:

Sobota, 18. listopada: Odon, opat; Posveč. cerkva sv. Petra in Pavla.
Nedelja, 19. listopada: 23. pokrobnost; Elizabeta Tirska, kraljica in vdova; Pencilan, papež in mučenec.

Draško gledališče:

•Življenje je lepo, Red Premier. Ob 16.30.

Operno gledališče:

•Mignone, Red Sobota, Ob 16.30.

Kino Matica:

•Immensee ob 16 in 18.

Kino Union:

•Dvoilka ob 16 in 18.

Kino Sloga:

•Noč v Benetkah ob 16 in 18.

Lekarniška služba:

Nočne službe imajo lekarni: mr. Bakardič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Zdravniška služba:

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal mestni višji zdravnik dr. Logar Ivan, Rimska cesta 7, tel. 21-66.

Nerazumevanje za varčevanje s kurivom, plinom in elektriko

Kar se tiče stiske s premogom in drvmi, je pač vsa Ljubljana tako dobro poučena, da prav nobenemu ni treba več razlagati vzrokov, zakaj so bile oblasti prisiljene izdati odredbe za varčevanje s kurivom. Pametni ljudje se radi ravno po predpisih, saj vedo, da pritožbe prav nič ne morejo pomagati.

Enako je tudi z električnim tokom ter zato velika večina Ljubljančanov z uvidenostjo upošteva omejitve pri porabi elektrike za razsvetlavo, pogon in kuho, ker se zavedajo najnujnejših potreb splošnosti, mrmrajo pa seveda sebičnejši, ker si domišljajo, da si bodo od oblasti izsilili izjemno ugodnosti na škodo splošnosti.

Prav tako kot z drvmi in premogom ter elektriko je pa tudi s plinom. Zaradi omejitve porabe plina nekateri zahtevajo drva in premog za nadomestilo. V Ljubljani imamo sedaj plin šest ur na dan, torej toliko časa, da si vsakdo lahko skuha sedanja preprosta jedila za zajtrk, kosilo in večerjo. Znižanje oddajnih ur plina je bilo potrebno zaradi zapovednega varčevanja s premogom, da bo sedanja zaloga premoga zalegla čim dalj časa. Seveda je marsikateri gospodinjni neprijeten, ker mora poleg drugih skrbni za gospodinjstvo paziti tudi še na prihodek in konec oddaje plina, vendar pa drugače ni mogoče. Najbližja mesta, ki

imajo plin, imajo še mnogo ostrejšo odredbo za varčevanje s plinom, prav tako pa tudi občutijo še mnogo večjo stisko z električnim tokom. Po nekaterih mestih, kjer je plin v gospodinjstvih skoraj edino kurilno sredstvo, imajo plin le po dve do štiri ure na dan. Tako bomo lahko prav veseli, če bo pri sedanjih šesturni oddaji plina ostalo ter bo dovoz premoga za plinarstvo tako reden, da bomo s tako majhno omejitvijo dočakali konec vojne. Prav zato namreč, ker je otežkočen dovoz premoga, je bil pokrajinski gospodarski svet primoran onim strankam, ki imajo plinske in električne kuhalne naprave, znižati dobavo premoga, saj namesto premoga dobivajo plin ali električno energijo. Na drugi strani je pa spet popolnoma nemogoče, da bi pokrajinski gospodarski svet dodelil odjemalcem plina in električnega toka posebno dotacijo premoga za kuho, ker je plina in elektrike prav zaradi pomanjkanja premoga sedaj mnogo manj na razpolago kot pred vojno.

Če torej manjka premoga, ga ni mogoče nadomestiti s plinom ali elektriko, zato naj pa nezadovoljni naposled vendar uvidijo potrebo najrazličnejših omejitev, saj si mestno županstvo z vsemi drugimi oblastmi na vse strani prizadeva, da prebivalstvu čim najbolj olajša izredne razmere.

Naznanila ljubljanskih prireditev

Draško gledališče

Sobota, 18. novembra, ob 16.30: •Življenje je lepo, Premiera. Red Premieri.

Nedelja, 19. novembra, ob 15: •Triglavska rožna, Mladinska predstava. Izven. Cene od 40 lir navzdol.

M. Achard: •Življenje je lepo. Optimistična komedija v treh dejanjih. Osebe: Bonaparte — Jan, Miky — Levarjeva, Stefan — Nakost, Aubert — Vl. Skrbinec, Brissot — Lipah, strážnik — Kovič, Jacques — Sever, gost v azilu — Plat, 2. gost v azilu — Gorinšek, Margot — V. Juvanova, Marguerite — Puzljeva, krčmar — Podgoršek. Režiser: prof. O. Šest. Scena: inž. arh. Franz. Godi se v Parizu. Opozorjamo, da je premiera danes, ob 16.30, za red Premieri.

Operno gledališče

Sobota, 18. novembra, ob 16.30: •Mignone, Red Sobota.

Nedelja, 19. novembra, ob 16.30: •Travlatia. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

Thomas Mignone, opera v 3 dejanjih. Osebe: Mignone — Kogejeva, Filina — Ivančič.

glasovanje. Zaradi nesoglasij s osrednjo vlado je poleti 1920, odstopil, pa vendar ostal predsednik. Publicistično je deloval pri »Miru«, »Slovenec« in »Socialni misli«.

»SVET« na sleherni knjižno polico!

Prodaja česa

Potrošniki dobijo od 18. do 22. t. m. na družinske nakupnice A, B in C (bros protikanalnih črt), izdane od Meisnega prekrbovalnega urada v Ljubljani, česen in slor:

na odrezek št. A 5: 0,30 kg, na odrezek št. B 5: 0,50 kg in na odrezek št. C 5: 1 kg.

Cesen bodo prodajale stojnice na živilihskih trgih in trgovine s sadjem in zelenjavo po 17 lir za kg.

Nujno opozorilo vsem odjemalcem plina

Zaradi neodločljivih in skrajno nujnih popravil v mestni plinarni prosil upravo, naj današnje soboto, v nedeljo in v ponedeljek rabijo plin le one stranke, ki nimajo nobenih drugih pripomočkov za kuho, vse druge stranke pa naj te dni nikakor ne uporabljajo plina, ker bo drugače mestna plinarja prisiljena ob času kuhe popolnoma ustaviti plin. Vsi odjemalci, naj torej zaradi splošne koristi potrpe, saj bodo v torek spet imeli plin kot doslej.

Še danes se naročite

na II. letnik »SVETOVINE« poljudno-znanstvenih knjigi Svetov I. letnik je že splošno pozornost in si je v svojem prvem ciklu 12 knjig pridobil številne bralce! Postanite tudi vi stalen Svetov naročnik!

Brobne novice

Konferenca Sodalitatis za dekanijo ljubljanske okolice bo v sredo, 22. t. m., ob 19 v škof. računovodski pisarni kot ponavadi. Slovenski Requiem za t. g. opata Petra Juraka bo v sredo, 22. t. m., ob 7 v frančiškanski cerkvi Marijinega Oznanjenja. Prijatelji in znanci, udeležite se zadušnice za dragim pokojnikom!

Spomin sv. Elizabete (18. nov.), zavetnice Elizabetinih konferenc in velike tretje rednice, se obhaja že danes v cerkvi Marijinega Oznanjenja. Ob 6 križev pot, nato kratek govor in slovesna litanija. Člani, članice karitativnih organizacij, tretjerdniki, tretjerdnice nujno vabljeni!

Kongregacija učiteljic in kongregacija gospodinj pri sv. Jožetu imata skupno sv. obhajilo v nedeljo, 19. t. m., ob pol 7 jutraj. v ponedeljek pa redni shodi — Kongregacija učiteljic praznuje v nedeljo svoj glavni praznik, zato ima tudi popoldne ob 3 slovesen shod s obnovno posvetitvijo. V slučajno alarma se sberemo pol ure po končanem alarmu.

Ogled slik Vasilja Skrušnega se ponovi v nedeljo, 19. t. m., v gledališki pisarni na Bleiweisovi cesti. Ogled bo tudi vsako nadaljnjo nedeljo do božiča, vsled med 9 in 16 brezplačno. Razstavljenih je 50 olt. pokraj in tihotilij.

Učite se strojeplaja! Novi tečajji pride, nja 20, 21 in 22. novembra. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer dogovorno in po želji obiskovalcev. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Prospekti: Trgovsko učilišče •Christofor učni zavod, Domobranska 15.

Srednješolske izkaznice prosti čas, da se pridruže strojeplaja. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče. Novi tečajji pridejo 20, 21 in 22. novembra. — Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče •Christofor učni zavod, Domobranska 15.

IZSILA JE

GEOMETRIJA

za 1. in 2. razred srednjih šol

Priredila prof. dr. L. Cermelj in prof. Vlad. Lapajne. II. izdaja. Cena 140.—. LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

Mestno zaveščilo za onemogle na Bokalah. V naše četrtkovje poročilo o delovanju mestnega zaveščila za onemogle v Japljevi ulici se nam je vrnila pomota, da ima mestna občina ljubljanska podobno zaveščilo tudi na gradu Bokalah. Toda grad Bokalec ni last mestne občine, pač pa velik del graščanskega zemljišča, kjer je mestna občina že sezidala veliko poslopje za socialne namene za 370 osebnovalcev in še posebej trakt za osebe. Vendar je pa ta po nasodobnejših načelih sezidani socialni zavod šele prva etapa celotnega zavoda, saj je prejšnji občinski svet, sklenil na tem prostoru sezidati zaveščilo za 1000 osebnovalcev. Samo sedaj sezidano poslopje brez sveta je mestno občino ljubljansko veljalo 2.100.000 lir, popravila badogilevskega bombardiranja pa še posebej četrt milijona lir. Sedaj je tudi to mestno poslopje namenjeno za vojne namene.

Sprejemajo se redni dijaki in privatisti srednjih šol k dnevnemu pouku iz vseh predmetov. Istom se vrši pouk za učence ljudskih šol. Informacije: »Korepetitorji«, Mestni trg 17-1.

Formicort pastile za desinfekcijo us in čris dobite v lekarnah.

Na javni produkciji Matice, v ponedeljek ob 18 bo nastopilo osem gozencev violinskega oddelka ravnateljica Karla Saneina in lavajalo izredno zanimiv spored. Nastopijo mali solisti v duetu in ansambla. Na klavirju spremlja ga. Mireca Saneinova. Spored v Matični knjižarni, produkcija bo v mali filharmonični dvorani.

II. dečka ljudska šola na Grabnu prične zopet z rednim poukom v ponedeljek, 20. t. m., v trnovskem župnišču, kjer je bil do zdaj II. mestni otroški vrt. — A oddelki imajo pouk v ponedeljek, B oddelki v torek, in sicer: IV. razred ob 7.30, III. ob 9.45, I. ob 12. II. ob 14.15. Višja ljudska šola ima pouk v ponedeljek ob 16.30. — Upraviteljstvo.

Oddaja plina za mesečni pavsal. Mestna plinarja zaradi pomanjkanja plinomerov ni mogla upoštevati prijav novih strank za uporabo plina. Da pa kljub temu ustreže vsem, ki žele rabiti plin za kuho, je mestno županstvo izjemoma odobrilo prodajo plina za mesečni pavsal. Zato opozorjamo vse one, ki še niso plinski odjemalci, da to ugodnost z vabilom, naj se prijavijo v mestni plinarji, kjer bodo dobili podrobna pojasnila o načinu izračunavanja mesečnega pavsala in drugih pogojev.

KULTURNI OBZORNIK

Misijonski koledar za l. 1945

Letos prihaja šestindvajseti med nas. Zelo je napredoval. Koledarske robe ima še toliko, da opraviči ime, drugače pa je cel zbornik. Imena sodelavcev so dokaz, da v največji svetovni akciji za izmenjavanje duhovnih dobrin med narodi Slovenci nismo več zbiralci znamk za zamorčke. Ob taki knjigi človek lahko upa, da se bo pri diskusijah o važnejših misijonskih problemih kmalu slišal tudi slovenski glas.

Dogmatičnim osnovam misijonstva sta posvečena dva članka. V prvem je Janez Kopač C. M. osvetlil delo sv. Duha pri širjenju božjega kraljestva, v drugem je pa dr. Jakob Zagar C. M. pokazal misijonske elemente, ki jih odkriva češčenje Marijinega Sreca. P. Jakob Zibert S. J. je poslal življenjepis sv. Franciška Ksaverija, ki ga dopolnjuje izvrstna analiza Franciškove osebnosti in delovne metode. Članek o temeljih akomodacije (Fr. Sodja C. M.) odhaja vprašanje, ki je že nekajkrat razburjalo duhove, tako n. pr. za časa spora o skitajskih obredih, ki mu je sam Voltaire posvetil dolgo poglavje v svoji Histoire du XVIII. siècle. Vprašanje je v tem, koliko se sme misijonar

ga dekleta. Potrebno delo je opravil tudi univ. prof. dr. Al. Odar s člankom o organizaciji misijonstva. Misijonar namreč ne naveže cule in gre, kamor nanese. Vesoljno misijonsko delo je pravno zelo natančno urejena akcija z enotnim vodstvom in Rimu. Prijeten zaključek so prispevki dijakov in dijanj, ki so sodelovali pri misijonskem dnevu bolnikov. Koledar ima tudi nekaj pesmi. Vsebinsko so močnejše Kosoze, bolj pa teko Jeločnikove. Večkrat sem se že čudil, da niso problematika oznanjevanja evangelija ter posebej delo in podoba slovenskih oznanjevalcev, ki nudijo vse, kar mika literarnega oblikovalca, naših piščalci bolj zaje. Če jih strši slabo uspehi Umkov Abuna Soliman, naj jim bo v pobudo Prešernov Krst pri Savici, čigar snov je vendar vzeta iz področja širjenja krščanstva. Kakšen film bi se dal zaje iz Baragovega življenja!

Dobro je Misijonski koledar, ali vidi se mu, da bosta morala biti iz njega dva, širšim krogom namenjeni koledar in za izobraževane pisani zbornik. Sodelavci so zagotovljeni. Sedaj so morali le preveč pisati po geslu za vsakega nekake. In pa kak članek iz domače misijonske zgodovine in sedanosti ne sme nikoli manjkati! Oprema je zanimiva, pri slikah pa naj bo besedilo kje blizu. Če bi namreč slika ne bila

zanimiva, bi ji tudi skrivnica z napisom ne pomagala. Tako ji pa še škodi.

France Glinšek.

Nova mladinska pesniška zbirka

V Novi založbi je izšla zbirka mladinskih pesmi znanega slovenskega pisatelja, prav gotovo najmlajšijega v zadnjih letih, Radislava Rudana »Živali in živelec«. Tako se je Rudan, katerega pesmi za mladino smo srečavali večkrat v Vrhu in Našem domu ter drugih mladinskih časopisih, pridružil z zbirko mladinskim pesnikom, med katerimi ima še vedno in bo še dolgo ohranil prvenstvo pesnik Ciebanu. Vsek se mu hoče približati od kakšne strani z motivi, ki so pri župančiču dobili že klasično podobo. Rudan se je lotil mladinskih pesmi o živalih in živelec, ki so najboljše prijateljice mladih ljudi, ter jih označil s točkami verz, pa tudi včasih z močno pesniško poanto. Tako opisuje petelina, pajka, žabo, kukavico, psička, gada, kolo, osla itd., med katerimi opisi pa niso vsi enako dohri, temveč več ali manj dobri verz, iz katerih zagveni večkrat ogledovanje na Ciebanu. Toda nekaj pesmi, med katere štejemo pesmi Palj. Muren, Pokalica, Gos. Martinek, Polž. Riba in Sra, se odlikujejo izmed drugih ter pričajo o posređenem odnosu do

otrok. Naj navedem eno pesmico kot zgled njegove najboljše mladinske poezije:

Riba

Čakaj, čakaj, riba ti, ribica ti mala! Kam se ti tako mudi? Malo bi postala! Radi bi vprašali te za gospoda klena; kje prebiva in kaj je tvoja botra mrena?

»Oprostite! Drugi kdaj, ko vam zraste dlaka, ko bo o božiču maj, lastovica sraka, kozel konj in žaba vol, vrana jerebica, mačka miš in kača kol, riba pa — oslica...«

Rudan je tako s to zbirko spenil nekaj otroških pesmi, ki bodo prišle v naše štitanke, po pesniški moči pa se je postavil ob Kunčiča, nad njega ne. Za Miklavža bo prila zbirka prav kot lepo darilo, zlasti še, ko jo je Ksenija Prunkova lepo in pristržno ilustrirala. Vsaka pesmica ima svojo slikico v barvnem tisku, kar dela zbirko živahno in jo bo mladini še bolj priljubila.

Cena 32 lir.

Nove denarne nakaznice. - Neue Geldscheine.

Poročali smo že, da so prišle v promet nove denarne nakaznice, ki predstavljajo polnovredno plačilno sredstvo, saj so krite s terjatvami pri emisijski banki in so tako torej isto kot bankovci emisijske banke, v našem primeru Banke d'Italia. Nove denarne nakaznice so zaenkrat prišle v obliki v kovih po 1000 lir, pričakovati pa je v kratkem tudi izdaja nakaznic za manjše zneske, tako da bodo zadovoljene vse potrebe plačilnega prometa v pokrajini.

Prihujeta slika nam kaže komad denarne nakaznice za 1000 lir. Iz slike je razvidna izredno lepa izdelava, ki dela zahtevno tiskarsko podjetje, v katerem je bila izdelana nakaznica. Omeniti je treba, da je tudi papir, na katerem je tiskana nakaznica, poseben proizvod naše domače industrije, ki je s tem zopet pokazala visoko razvojno stopnjo. Izdelovalni način papirja in številne posebnosti ter svojostni tribarvni tisk onemogočajo kakršnokoli ponarejanje, tako da se ni nikomur treba bati ponaredb. Posnetek bankovca odgovarja približno naravni velikosti.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Zidarska dela po stavbah

Glavna zidarska dela zunaj na stavbah počivajo zaradi slabega vremena. Zidavnejsa so dela v notranjosti raznih stavb. Novih stavb je v letošnji sezoni malo. Tu in tam na obrobju mesta se dviga kaka nova hiša. Zidarji so zaposleni še znotraj stavb, kjer urejajo vse potrebno in popravljajo. Pleskarji so še dobro zaposleni. Tudi po starejših poslopih belijo in prenavljajo notranjost hiš. Tako sedaj prenavljajo desni trakt Justične palače v pritličju in I. nadstropju. Tam pleskarji na novo pleskajo stene in prenavljajo notranjost palače, ki je že nad 40 let stara.

Zaradi gozdne tatvine obsojen

Ljudje so letos že zgodaj spomladaj začeli nabirati po raznih golovskih in rožniških gozdovih suhljad, vejčve in druge drobnjake, da bi si napravili za zimsko primerno rezervno zalogo kuriva. Mestna občina Ljubljanska in zasebni lastniki gozdov so imeli mnogo sitnosti zaradi gozdnih tatvin, kajti mnogi predrežni in ljudje, ki ne poznajo razlike med tujo in svojo lastnino, so brez vsakega dovoljenja in znanja lastnikov začeli po gozdnih podirati in spravljati domov kar cela drevesa, tako buke, borovce, smreke in kere. Od občine in zasebnikov nastavljajo gozdni čuvaji so preprečili nadaljnje pustošenje gozdov in zalotili več gozdnih tatvin pri njihovem delu. Na okrajnem sodišču je bilo tudi več ljudi že obsojenih zaradi gozdne tatvine. Redke pa so bile obsoje zaradi gozdnih tatvin pred okrožnim sodiščem. Preteklo soboto je bil pred kazenskih sodnikom-podincem okr. sodišča obsojen poročni delavec I. Z. zaradi prestopka gozdne tatvine na štiri mesece strogega zapor, to nepogojno, ko doslej še ni bil kaznovan. Obsojeni Z. je letos maja štirim lastnikom gozdnih parcel na Rožniku posekal več borovcev v obsegu 6 kub. metrov, kub. meter cenjen na 600 lir. Posekane borovce je vozil z vozički domov. Sam je deloma priznal te tatvine.

Tudi v II. letniku »SVETA«

bo izšla vsak mesec po ena zanimiva poljudna znanstvena knjiga! Naročite se še danes na Svet, ki širi človekovo duševno obzorje!

Izbrisani so bili milijonski dolgovi

Sedanja vojna doba je pri mnogih posestvih v okolici, ki so poprej bila obremenjena in skoraj prezadolžena, prinesla preobrat, da so se lastniki posestev mogli v kratkem času iznebiti hudih bremen in svoj položaj izboljšati. To kaže tudi zemljiška knjiga, kjer vsak mesec izbrišejo pri raznih nepremičninah znatna posojila in velike dolgove. V oktobru je bilo pri 25 posestvih, ki so v mestu ali v okolici, izbrisano za 1.375.761 din posojil. Najvišje izbrisano posojilo je doseglo vsoto 150.000 din, najnižje pa 1000 in 3000 dinarjev. A tudi mnogi podjetni trgovci in obrtniki so bili v položaju, da so dosegli izbrise velikih, na njihovih nepremičninah vknjiženih kreditov. Pri 5 nepremičninah, ki so v mestu, so bili izbrisani krediti v skupnem znesku 1 milijon 122.500 lir. Najvišji izbrisani kredit je znašal 950.000 lir. V oktobru pa so bili naposled izbrisani tudi prav stari dolgovi, vknjiženi še v dobi pred prvo svetovno vojno. Pri 7 posestvih so bila izbrisana predvojna posojila v skupnem znesku 44.974 kron, od katerih je eno znašalo 36.000 kron. Izbrisana je bila tudi majhna dediščina v znesku 180 kron, ki je bila vknjižena na neko okoliško posestvo.

Priložnost napravi tatu

Postrežnica Rezika, še mlado dekle, ki ni imela doslej opravka s kazenskim paragrafom, je bila zaposlena pri neki družini na Resljevi cesti. Priložnost jo je napravila za tatvo, razen tega pa tudi pohlep po denarju in blagu, ko v sedanjih časih vse špekulira in gleda za hitrim zaslužkom. Kakor navaja obložitna javnega tožila, si je Rezika letos septembra v več ugrabkih prilastila moško zapeljivo uro, vredno 2000 lir, do 3000 lir vredno srebrno moško uro, fotografski aparat, vredno 8000 lir, dalje 500 lir vredno nalivno pero, moške čevlje, vredne 300 lir in še druge malenkosti. Prišli so na sled Rezikinim skrivnim manipulacijam s tujim blagom. Ukradene stvari je deloma vrnila. Le delno je priznala krivdo. Na okrožnem sodišču je bila Rezika, ki ni bila doslej kaznovana, obsojena zaradi prestopka tatvine na 4 mesece strogega zapor, nepogojno.

Berite: Tajne narave!

Dnevi teko in vi se še morda niste naročili na Slovenčev koledar

Naročite se takoj, še je čas. Po deželi se lahko naročite na koledar pri naših poverjenikih. — V prednaročilu do 1. decembra je cena za »Slovenčev koledar« za naročnike naših listov, »Slovenčeve knjižnice« in »Sveta« lir 30, za nenaročnike lir 40. Po prvem decembru bo cena za vse brez izjeme lir 50. — Bogata vsebina »Slovenčev koledar« sama priporoča!

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom sporočam žalostno vest, da je o priliki letalskega napada poklical Vsemogočni k sebi mojega ljubega očca in mamco, gospoda in gospo

Arko Franceta in Marijo roj. Klun

Pogreb se je vršil v Ribnici dne 9. novembra in 10. novembra 1944.

Globoko žalujouca

Mary, hčerka, in ostalo sorodstvo.

Umrl nam je 23. oktobra t. l. naš predragi

Metod Pegan

zasebni uradnik

Postal je žrtev zračnega napada.

Priporočamo ga v blag spomin!

Svete maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Ljubljana, 16. nov. 1944.

Angela Pegan roj. Krajnc,

soproga,

dr. Vladislav Pegan, brat,

zase in za rodbino.

MALI OGLASI

Služba

NUJNO SE IŠČETA
sposoben krojač in čevljar, po možnosti z lastnim orodjem. Predstaviti se v četrtki med 16-18. Erjavčeva c. 18/1.

Vajenci

VAJENKO
ki ima veselje do šivanja, sprejme prvovrstni damski atelje v Ljubljani, proti primerni nagradi. Poudariti na upravo »Slov.« pod »Veselo« do šivanja 10095.

Prodamo

MOSKO OBLEKO
temnosivo, novo, predvojno blago prodam ali zamenjam za živč. Oblač. Na jami 8 Siska.

»Slovenčev koledar« v vsako slovensko hišo!

Kupimo

KOPITA
šponatelj za visoke čevlje št. 42 do 43 event. tudi za gojzter št. 44 kupim. Plačam dobro. — Franc Makro, Mahučevo 34, Kodeljevo.

PISALNE STROJE
dobro ohranjene, boljše znamke kupi take po najnižji ceni. P. Vercelj, Prešernova št. 44.

Citajte knjige

»Slovenčeve knjižnice«

ki vam nudijo mnogo zanimivega.

TEL. **KINO »SLOGA«** 27-38
Opereta, polna Joh. Straussovih melodij
»NOC V BENETKAH«
Lizz Waldmüller, Heldemarie Hatheyer, Harald Paulsen
Predstave ob 16 in 18.

TEL. **KINO »UNION«** 22-21
Zabavna komedija
»DVOZIVKA«
Hilda Krah — Mathias Wiemann.
Predstave ob 16 in 18.

TEL. **KINO »MATICA«** 22-41
Barvno velodromo
»IMMENSEE«
Kristina Söderbaum, Carl Hardatz, Paul Klingner.
Predstave ob 16 in 18.

Nenadoma je umrla naša dobra in ljubljena hčerka, sestra in svakinja, gospodična

Jožica Prekuhova

učiteljica na mešč. šoli na Viču

Drago pokojnico bomo spremlili na zadnje bivališče v soboto ob štirih popoldne z Zal, iz kapelice sv. Jožeta, na pokopališče k Sv. Križu. Sveta maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek 20. t. m. ob 7 zjutraj v farni cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, 17. novembra 1944.

Globoko užalostena mati ter rodbine: Prekuh, Grabrijan, Jamnik, Lemež in Skumavec.

Vsemogočni je poklical k Sebi po plačilo za zemsko trpljenje Svojega služabnika, prečastitega gospoda

Janka Sušnika

župnika v Mengšu

Pokop zemeljskih ostankov dobrega pokojnika bo v soboto, dne 18. t. m. ob treh popoldne z Zal — iz kapelice sv. Andreja.

Maša zadušnica se bo brala v uršulinski cerkvi v ponedeljek, dne 20. t. m. ob sedmih.

Ljubljana,

dne 17. novembra 1944.

M. Roza, Francka, Stanko,

sestri in brat.

Delavci

sposobni za izdelavo drv — se sprejmejo pri Ravnateljstvu državnih gozdov, Puccinijska 9 (palača Pokrajinske branilnice). — Prav dober zaslužek v akordu. — Razne ugodnosti: dodatna karta za najtežje delavce, delno plačilo z drvni L. t. d.

V neizmerni žalosti sporočamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljani sin, brat in svak, gospod

Otmar Weiss

abs. medicine - domobranec

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 18. t. m. ob pol treh popoldne z Zal — iz kapele sv. Nikolaja k Sv. Križu.

Ljubljana, Dunaj,

dne 17. novembra 1944.

Globoko žalujouci:

Angela in Leopold, starši, Roman, brat, Olga, svakinja, Romanček, nečak, in ostalo sorodstvo.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom naznanjamo žalostno vest, da je dotrpela naša srčno ljubljena žena, mamica, hčerka, sestra, snaha, svakinja in teta, gospa

MARIJA MAČEK ROJ. PETEK

Na zadnji dom jo bomo spremlili dne 18. nov. 1944 ob štirih popoldne.

Dol. Logatec, Gor. Logatec, 16. novembra 1944.

Globoko užalosteni:

Avgust, soprog, Babi, hčerkica, mati, brata in sestra ter ostalo sorodstvo.

Prosimo tihega sožalja.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 60

Ko je bilo dognano dejstvo, da je naslednja ladja z zimsko zalogo, se je to dejstvo, čigar posledice so bile za zdaj še nepregledne, vendarle umaknile v ozadje in zdaj so imeli dovolj časa, da so mislili samo na tiste reveže, ko so bili tam zunaj v stiski in tako so imeli tudi na pretek prostora v srcu za njih trpljenje in obupni položaj.

A kaj bi se dalo storiti? Na to vprašanje je bilo moči brž odgovoriti: Nič se ne da storiti. Nič drugega, ko počakati, da se kipevne morja poleže — a to ni zdaj prav nič kazalo. Streljali so v odgovor, da bi vsaj dali spoznati, da so v duhu z njimi. Nato so začeli hoditi okoli in so hkrati neprestano strmeli v tisto črno točko v belih penah. Hodili so sem pa tja v majhnih, tiho kramlajočih skupinah, časih pa so se zbrali v veliko gružo, ki je prisluškovala zdaj temno zdaj onemu, kdor koli je bil kaj razlagal ali domneval, večidel pa je bil vsak sam zase, molčal je in se mučil s to nepojmljivo brezdelnostjo, ki je bil vanjo prisiljen. Le

tisti ljudje, ki so bili sami v nevarnosti za življenje in ki so druge videli v življenjski nevarnosti, vedo koliko strašnejše je drugo ko prvo.

Nekateri so odhajali in so sklonjeni izginjali v snežnem metežu. Prihajali so drugi in med njimi je bil tudi faktor Thorsden. Brž je bil dobil sporočilo, da je razbitina tista trgovska ladja, ki jo je bil pričakoval. Koj je zbral krog sebe vodje čolnov, preklinjal je in divje zaukazal, naj pripravijo čolne. Nekaj najmočnejših čolnov trgovske družbe naj spravijo — na saneh ali hudič ga vedi kako — na obalo, da bodo pri rokah, kadar se bo temu prekletemu razburkanemu morju zahotelo, da se bo umirilo. Nato naj razpostavijo straže, toliko in toliko mož, podnevi in ponoči. In vse žitne vreče in blago, ki ga je morje naplavaljalo na kopno, naj poberejo in spravijo ven na čeri. »Poslušajte se vseh ljudi — ponudite jim na uro po dvajset grov — ali pa bo nemara petnajset zadosti?« Potem je vzel v roke svoj dolgi daljnogled, ves razkačen ga je razpotegnil,

gledal je ven, razjarjen ga je zložil skupaj, spet je začel preklinjati in je odšel po svojih potih. Ogorčen je bil na Boga in ljudi, ogorčen na nebo in zemljo, užaljen do najgloblje dna svoje duše.

Med prvimi, ki so bili prišli na kraj nesreče, sta bila Sera Sturla in Finnur z Vadija. Kar nič nista vedela, kaj bi oni počela. Neki podzavestni občutek, da bi bilo nemara tudi kaj uporabe za njune sile ali pomoč, in pa strah, da bi takrat ne bila zraven, ju je bil spočetka prignala semkaj. A zdaj, ko sta bila že tu, se nista mogla več odtrgati, čeprav sta si spet in spet dopovedovala, da je njuna prisotnost brez haska. Ostala sta in boščala ven, dokler nista bila vsa solzna; medtem pa sta spregovorila besedo, dve, ki sta jih skoraj šepetaje izustila. Celo tedaj sta ostala, ko je skupina moških odšla po čolne in so vsi prihiteli, da bi rešili razno, manj ali bolj pokvarjeno blago in ga zavlekli na čeri, in sta zares videla, kako sta v svoji dvojni brezdelnosti odveč. Ves dan sta tiho opazovala, strmela venkaj ali nemirno, brez haska stopicala med zaposlenimi ribiči in dnarji. Ko se je zvečerilo, se je Finnur odpravil domov. Sera Sturla ni hotel iti z njim, ker je menil ostati čez noč pri straži. Dejal mu je le, naj doma vse pozdravi in pove, da mu je dobro in naj mu zjutraj prinese kaj jedade, če takrat še ne bi bil doma.

Vso noč je taval okoli, debeli plašč si je dobro zapel in si kučmo potegnul čez ušesa. Ni čutil ne utrujenosti ne zasplosti. Le zaradi spremembe se je zdaj pa zdaj usedel na kak kamen ali na rob pečine. Sedel je ondi, dokler ni začutil, da so mu noge mizle, nakar je vstal in hodil spet gor in dol.

V njegovih mislih je bil čudovit nered, ki ga je sam povzročal. Nalašč je mislil brez vsakršne skupne povezanosti, pustil je, da so se misli javljale in na pol premišljene spet izginjale. Ni jih niti hotel zbrati — ni se upal. Držal se je le krčevito zunanjih vtisov, ki jih je pustil priti le v svojo zunanjo zavest, ki jo je nalašč le površno opazoval in presojal. Z vsa silo, ko da bi šlo za njegovo življenje, je zapiral vhod v svojo notranjost. Omahoval je sem in tja — stopil je zdaj pa zdaj k enemu od čuvajev, ki so si preganjali nočni čas s pogovori o brodomih in opisih rešitve brodolomcev — brezbržno je poslušal njih zgodbe — nato je spet odstavil v temo, se usedel na kamen, dokler ga ni začelo zebsti, vstal in romal dalje...

Nenadoma je pozorno prisluhnil pogovoru nočnih čuvajev: »Ne verjamem, da bi se razburkano morje tako hitro podelo,« je dejal neki star ribič s podarkom. »In koliko časa bodo mogli ostati še pri življenju — saj se skoraj dozdeva, ko da bi valovi vonomer pljuskali čez nje! Niti pomisliti nočem, ali

imajo kaj hrane! Če so slabotni ljudje med njimi, potem brez dvoma ne bodo več dolgo živeli. Ko pa začno mreti, potem je kmalu po njih — po vseh skupaj. Zgled vleče — posebno ob takih prilikah. Čim bo eden obupal, bo obupal kot drugi — saj mi je znana ta reč... Bil sem že v istih okoliščinah, čeprav je bila tisto le ribiška barka in smo ježde ždeli na njenem grebenu... Nak, ti se že ne bodo več živi vrnili na kopno... Tisto pa, če bi imeli kakega dobrega plavalca, takega, kakršen sem bil jaz v mladih letih — potem — nemara — bi se jih še dalo kako rešiti...«

Zaradi naglih vprašanj drugih, ni bilo treba Sere Sturli, ki je bil spočetka le površno, nato pa pozorno poslušal starega ribiča, izpraševati ničesar. Star ribič pa je odgovarjal izprašujočim: Če bi imeli kakega dobrega plavalca, ki ga pa ni, je pribil, ker bi moral biti ta plavalec prav posebno odličen plavalec, potem bi bilo mogoče, da bi jutri zjutraj ob oski, ko je moči priti do bližnje grebenine, ob vrvi spaval k ladji. »Toda — kdo bi bil tak med nami, ki bi mogel plavati po razburkanem morju in med kipečimi valovi?« je sklenil in jih pogledal. In vsi so potrto odkimali. »Ničče, nihče.« Nato je začel dolgovestno govoriti o raznih dogodivščinah iz svoje mladosti. Sera Sturla se je ves zamišljen oddaljil.